

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIŲ ĮSTAIGA

ATASKAITA DĖL ŽMOGAUS TEISIŲ PADĖTIES VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS „SEVILIS“ SENELIŲ NAMUOSE

2014-09-04 Nr. 2014/1-60(19)
Vilnius

I. BENDRA INFORMACIJA APIE PATIKRINIMĄ

1. Lietuvos Respublikos Seimas 2013-12-03 įstatymu Nr. XII-630 ratifikavo Konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą Fakultatyvų protokolą (toliau vadinama – Fakultatyvus protokolą) ir priėmė Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo (toliau vadinama – LRSKĮ) pakeitimus, pagal kuriuos Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigai (toliau vadinama – Įstaiga) papildomai pavedė vykdyti nacionalinę kankinimų prevenciją laisvės apribojimo vietose¹ ir nuolat jose lankytis (2014-01-01 įsigaliojusios LRSKĮ 3 ir 19¹ straipsnių nuostatos).

Seimo kontrolieriams organizuoti ir vykdyti jiems pavestą nacionalinės kankinimų prevencijos veiklą padeda įstaigos struktūrinis padalinys – Žmogaus teisių biuras (toliau vadinama – Biuras). Biuro patarėjai Kristina Brazevič, Juras Taminskas ir vyriausioji specialistė Deimantė Karužienė, atlikdami jiems Seimo kontrolieriaus, Įstaigos vadovo Augustino Normanto pavestas užduotis, 2014-08-13 vertino gyvenimo viešosios įstaigos „Sevilis“ senelių namuose (toliau vadinama – įstaiga) sąlygas ir žmogaus teisių juose padėtį.

Patikrinimo metu buvo bendrauta su įstaigos direktore Eugenija Žviniene, kitais darbuotojais ir įstaigos gyventojais. Taip pat apžiūrėti asmenų gyvenamieji kambariai, virtuvės, užsiėmimų ir kitos patalpos, patikrinti įvairūs registracijos žurnalai bei kiti dokumentai.

II. TAIKYTINOS TEISĖS AKTŲ NUOSTATOS

2. Pagrindiniai teisės aktai, taikytini atliekant patikrinimą globos įstaigoje:

- 2.1. Lietuvos Respublikos Konstitucija;
- 2.2. Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencija;
- 2.3. Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas;
- 2.4. Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas;
- 2.5. Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas;
- 2.6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimas Nr. 875 „Dėl asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“;

---

¹ Laisvės apribojimo (atėmimo) vieta yra laikytina bet kuri valstybės jurisdikcijoje esanti ir kontroliuojama įstaiga, kurioje valdžios institucijai įsakius, paraginūs, sutikus ar pritarus asmenims yra arba gali būti apribota laisvė. Laisvės apribojimas reiškia bet kokią asmens sulaikymą ar įkalinimą, ar apgyvendinimą viešojoje ar privačioje laisvės apribojimo vietoje, kurios tam tikros teisminės, administracinės ar kitos valdžios institucijos įsakymu tam asmeniui neleidžiama savo noru palikti (Fakultatyvaus protokolo 4 straipsnis).

2.7. Socialinės globos normų aprašo 4 priedas, patvirtintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007-02-20 įsakymu Nr. A1-46 „Dėl Socialinės globos normų aprašo patvirtinimo“, reglamentuojantis socialinės globos teikimo suaugusiems asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims principus ir charakteristikas bei privalomus socialinės globos įstaigų teikiamos ilgalaikės, trumpalaikės socialinės globos kokybės reikalavimus;

2.8. Lietuvos higienos norma HN 125:2011 „Suaugusių asmenų stacionarios socialinės globos įstaigos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011-02-10 įsakymu Nr. V-133 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 125:2011 „Suaugusių asmenų stacionarios socialinės globos įstaigos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“, nustatanti suaugusių asmenų stacionarių socialinės globos įstaigų pagrindinius įrengimo reikalavimus, įskaitant ir maitinimo organizavimą;

2.9. Neįgaliųjų vaikų, vaikų likusių be tėvų globos, suaugusių neįgalių asmenų globos namų deinstitutionalizacijos strateginės gairės, patvirtintos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012-11-16 įsakymu Nr. A1-517 „Dėl Neįgalių vaikų, likusių be tėvų globos vaikų, suaugusių neįgalių asmenų socialinės globos namų deinstitutionalizacijos strateginių gairių patvirtinimo“ (toliau vadinama – Gairės).

III. TIKRINAMOS SRITYS IR NUSTATYTOS APLINKYBĖS

3. Patikrinimas atliktas vertinant žmogaus teisių apsaugos ir kankinimų prevencijos aspektu svarbiausius klausimus, atsižvelgiant į šios ataskaitos II skyriuje išvardintų teisės aktų nuostatas bei Europos Komiteto prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą standartus² bei ataskaitose apie Lietuvoje atliktus patikrinimus pateiktas rekomendacijas³ (toliau vadinama – CPT standartai).

Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatytos globos įstaigoje apgyvendintų asmenų teisės ir pareigos nustatomos atsižvelgiant į šiuos pagrindinius principus: asmens teisių užtikrinimo, dalyvavimo ir bendradarbiavimo, pasirinkimo ir socialinės globos tikslingumo, asmens savarankiškumo ugdymo, socialinės integracijos ir nediskriminavimo. Taip pat teisės aktuose yra numatomos tinkamos globos įstaigų gyventojų laikymo sąlygos: gyvenamojoje patalpoje turi gyventi ne daugiau kaip 4 asmenys, minimalus plotas vienam asmeniui turi būti ne mažesnis kaip 5 m², taip pat turi būti užtikrintas pakankamas apšvietimas, oro temperatūra, ventiliacija ir švara, aprūpinimas baldais, minkštuoju inventoriumi, patalyne ir higienos priemonėmis, maistas tiekiamas 3–4 kartus per dieną, kita.

CPT standartuose pabrėžiama, jog globos įstaigų gyventojams turi būti užtikrintos tokios sąlygos, kurios prisidėtų prie jų socialinės integracijos ir gerovės (tinkamas informavimas apie jų teises ir įstaigos vidaus tvarką, tinkamas maistas, patalpų šildymas, aprūpinimas drabužiais, galimybė saugiai laikyti asmeninius daiktus, privatumo užtikrinimas bei pagyvenusių ir (arba) neįgalių asmenų poreikius užtikrinančios higienos patalpos ir pan.). Daug dėmesio skiriama asmenų teisės laisvai judėti užtikrinimui, o jų suvaržymai gali būti taikomi tik išimtiniais atvejais, vadovaujantis aiškiai apibrėžta tvarka ir registruojant specialiaame žurnale bei asmens sveikatos byloje, kur būtų nurodomi priemonės taikymo pradžios ir pabaigos laikas, konkretaus atvejo aplinkybės, tos priemonės taikymo priežastys, priemonę skyręs (arba davęs leidimą) gydytojas ir asmeniui arba darbuotojams padaryti sužalojimai (jei tokių būtų).

Siekiant užtikrinti visapusę asmenų teisių apsaugą bei tinkamas gyvenimo sąlygas, globos įstaigų gyventojams turi būti sudaroma galimybė bet kuriuo metu pateikti įvairius kreipimusis ir laiku gauti į juos atsakymus.

² [CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2013].

³ <http://www.cpt.coe.int/en/states/ltu.htm>.

DUOMENYS APIE ĮSTAIGĄ	
1. Kokia įstaigos paskirtis (funkcijos)?	1. Įstaiga teikia ilgalaikę, trumpalaikę socialinę globą ir slaugos paslaugas senyvo amžiaus asmenims.
2. Kas yra įstaigos steigėjas?	2. Įstaigos steigėjas yra privatus asmuo.
3. Kiek įstaigoje yra vietų?	3. 54 vietos.
4. Kiek šiuo metu yra gyventojų (vyrų, moterų)?	4. Įstaigoje patikrinimo metu buvo 47 gyventojai (32 moterys ir 15 vyrų).
ĮSTAIGOS VIETA, TERITORIJA, JUDĖJIMAS Į ĮSTAIGĄ IR IŠ JOS	
5. Ar įstaiga lengvai pasiekama viešuoju transportu?	5. Taip. Netoli įstaigos yra stotelė, mikroautobusas į Vilniaus Antakalnio rajoną važiuoja pagal grafiką (kas 30 min.).
6. Ar įstaigos teritorija yra aptverta?	6. Taip, visa įstaigos teritorija yra aptverta tvora, vartai rakinami (vartų raktas paliekamas spynoje iš lauko pusės).
7. Ar apgyvendinti asmenys turi galimybę bet kuriuo dienos metu palikti įstaigą?	7. Taip. Patikrinimo metu kalbinti įstaigos gyventojai teigė galintys bet kada išeiti pasivaikščioti už įstaigos ribų arba išvažiuoti į Vilnių, tačiau šia galimybe naudojasi retai (dėl sveikatos būklės).
8. Ar yra įdiegta išėinančių gyventojų, įeinančių lankytojų registravimo sistema?	8. Taip. <i>(Išsamiau apie registravimo sistemą 73 kl.)</i>
9. Ar gyventojų asmens dokumentai yra saugomi įstaigoje? Jei taip, kokia tvarka nurodyti dokumentai yra išduodami gyventojams, pageidaujantiems išeiti iš įstaigos?	9. Ne. Gyventojų asmens dokumentai perduodami saugomi giminaičiams ir artimiesiems.
GYVENTOJAI	
10. Kiek įstaigoje yra gyventojų: pripažintų neveiksniams, riboto veiksnumo asmenų?	10. Patikrinimo metu neveiksnių gyventojų įstaigoje nebuvo. Šiuo metu yra pradėtas dviejų gyventojų pripažinimo neveiksniams procesas. Patikrinimo metu bandyta pakalbinti šiuos du gyventojus, tačiau dėl jų sveikatos būklės to atlikti nepavyko.
11. Ar yra gyventojų, kurių globėju paskirta įstaiga / jos darbuotojas?	11. Ne.

<p>12. Ar, pagerėjus gyventojų sveikatos būklei arba atsiradus kitoms aplinkybėms, galinčioms daryti įtaką jo neveiksnumui / ribotam veiksnumui, įstaiga kreipiasi į atitinkamas institucijas dėl neveiksnumo peržiūrėjimo inicijavimo?</p> <p>13. Kiek gyventojų mirė per 2014 metus?</p>	<p>12. Tokios situacijos įstaigoje dar nėra buvę, tačiau, įstaigos direktorės teigimu, esant gyventojų sveikatos pagerėjimui, įstaiga kreiptųsi į atitinkamas institucijas dėl jo neveiksnumo / riboto veiksnumo peržiūrėjimo inicijavimo.</p> <p>13. 6 gyventojai (vyresni nei 80 metų).</p>
<p>DARBUOTOJAI</p>	
<p>14. Kiek darbuotojų šiuo metu dirba įstaigoje?</p> <p>15. Kiek numatyta etatų? Ar yra neužpildytų etatų? Kokie etatai yra neužpildyti ir kokių priemonių imamasi juos užpildyti?</p> <p>16. Ar, įstaigos direktorės nuomone, yra pakankamai darbuotojų, dirbančių dienas ir nakties metu?</p> <p>17. Ar įstaigoje vyksta reguliarūs darbuotojų pasitarimai gyventojų priežiūros, globos ir kitais darbo klausimais?</p> <p>18. Kiek įstaigos darbuotojų ir kokiose mokymo programose (seminaruose) dalyvavo per 2014 metus?</p>	<p>14. 17 darbuotojų.</p> <p>15. Numatyta etatų yra 11,5: direktorius (1), direktoriaus pavaduotojas socialiniams reikalams (1,5), socialiniai darbuotojai (2) ir jų padėjėjai (1,25), slaugytojai (1,75) ir jų padėjėjai (4). Neužpildytų etatų patikrinimo metu nebuvo.</p> <p>16. Įstaigos direktorės nuomone, taip. Tačiau patikrinimo metu kilo abejonių dėl pakankamo darbuotojų skaičiaus (nebuvo reaguota į pagalbos signalus (žr. 19 klausimą), įstaigos darbuotojų pastebėta nedaug, gyventojai su įvairiais prašymais (arbatos, pagalbos norint pasinaudoti tualetu ir pan.) kreipėsi į Biuro atstovus, kadangi nebuvo pakankamai darbuotojų).</p> <p>17. Taip, tokie pasitarimai vyksta kiekvieną pirmadienį.</p> <p>18. Įstaigos direktorė ir darbuotojai nurodė, jog yra imamasi aktyvių veiksmų, kad visi nuolat keltų kvalifikaciją pagal įgytą profesiją. Per 2014 m. dirbti su psichikos negalią turinčiais asmenimis mokėsi 1 slaugytojas, pragulų profilaktikos – 4 slaugytojų padėjėjai; viešosios įstaigos atsakomybės žinias tobulino 2 administracijos darbuotojai.</p>
<p>SAUGUMO PRIEMONĖS, SUVARŽYMAI IR ELGESYS SU GYVENTOJAIŠ</p>	
<p>19. Kiek ir kokios priemonės, užtikrinančios gyventojų ir darbuotojų saugumą, įrengtos įstaigoje (ar yra vaizdo stebėjimo kameros, ar yra įrengta pagalbos iškvietimo sistema, kita)?</p>	<p>19. Gyventojų saugumą užtikrina aptverta įstaigos teritorija. Įstaigos direktorė nurodė, kad gyvenamuosiuose kambariuose (išskyrus priestatą, kuriame apgyvendinti vyrai) yra įrengti pagalbos</p>

<p>20. Ar įstaiga yra sudariusi sutartį su saugos įmone?</p> <p>21. Ar gyventojų atžvilgiu taikomi šie suvaržymai: tramdomieji marškiniai; odiniai diržai; izoliavimas arba judėjimo tam tikroje teritorijoje apribojimas; lova su tinklu, kita?</p> <p>22. Ar šalia gyventojų, kuriam paskirti suvaržymai, nuolat budi darbuotojas, ar gyventojas bet kuriuo metu gali pasinaudoti tualetu?</p> <p>23. Ar per 2014 metus yra buvę smurto atvejų? Kur smurto atvejai, jei tokie įvyksta, būna registruojami? Kaip pirmiau nurodyti atvejai yra tiriami?</p> <p>24. Ar per 2014 metus buvo gyventojų savęs žalojimo atvejų? Kokių priemonių ėmėsi / imtųsi darbuotojai, jei gyventojai save žalojo / žalotų?</p> <p>25. Ar per 2014 buvo gyventojų savižudybių?</p> <p>26. Ar 2014 m. gyventojai (jų artimieji) buvo pateikę skundų dėl netinkamo darbuotojų elgesio?</p>	<p>iškvietimo mygtukai (po vieną kiekviename kambaryje). Iškvietimo signalas girdimas visame pastate.</p> <p>Patikrinimo metu nustatyta, kad ne visuose kambariuose yra įrengti pagalbos iškvietimo mygtukai, taip pat patikrinus jų veikimą, įstaigos darbuotojai nesureagavo į pagalbos signalus.</p> <p>20. Ne.</p> <p>21. Įstaigos direktorės teigimu, suvaržymai gyventojams netaikomi. Tačiau pažymėtina, jog patikrinimo metu kambarių durų išorėje kyšojo raktai. Paklausus darbuotojų, jie nurodė, kad asmenys kambariuose nakčiai yra rakinami. Taipogi pažymėtina, jog dviejų gyventojų teigimu, jie ne visada gali išeiti į lauką, nes jų kambario durys dienos metu būna užrakintos.</p> <p>22. <i>(Nevertintina, atsižvelgiant į 21 kl.)</i></p> <p>23. Nebuvo.</p> <p>Įstaigos direktorės teigimu, tokių konfliktų nebūna, nes gyventojus stengiamasi apgyvendinti atsižvelgiant į jų pageidavimus, charakterį, gyvenimo būdą bei pomėgius. Siekiama užkirsti kelią galimiems konfliktams. Registruojami tik nelaimingi atsitikimai, po kurių aptariamos priemonės, kaip ateityje jų išvengti.</p> <p>24. Nebuvo.</p> <p>Jei gyventojas imtų save žaloti, būtų nedelsiant nutraukiami savęs žalojimo veiksmai ir suteikiama pirmoji medicinos pagalba. Esant reikalui, būtų kviečiama greitoji medicinos pagalba, organizuota gydytojo psichiatro konsultacija.</p> <p>25. Nebuvo.</p> <p>26. Įstaigos direktorės teigimu, tokių skundų nebuvo. Tačiau pažymėtina, kad gyventojai Biuro atstovams skundėsi kai kurių darbuotojų elgesiu (netinkamu bendravimu ir balso tonu). Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad</p>
--	---

	patikrinimo metu darbuotojai į gyventojų kambarius įeidavo nepasibeldę.
GYVENIMO SAVARANKIŠKAI SĄLYGOS	
27. Ar yra sudarytos šios galimybės ugdyti saviraišką ir įgūdžius: - gamintis maistą; - skalbtis drabužius; - palaikyti asmens higieną; - tvarkyti savo gyvenamąjį kambarį; - palaikyti socialinius ryšius su visuomene, šeima ir artimaisiais? Kiek gyventojų naudojasi šiomis galimybėmis?	27. Taip, įstaigoje yra virtuvė, skalbimo patalpa, kuriais gali naudotis gyventojai. Jie skatinami palaikyti asmens higieną, tvarkyti savo kambarį ir palaikyti ryšius su artimaisiais. Tačiau šiomis galimybėmis naudojasi mažai gyventojų. Pažymėtina, kad patys asmenys nesijaučia esantys savarankiški, Biuro atstovams teigė, kad neišeina pasivaikščioti, nes darbuotojai „gali bartis“.
INDIVIDUALUS SOCIALINĖS GLOBOS PLANAS (ISGP)	
28. Ar gyventojui pagal įvertintus poreikius sudaromas ISGP?	28. Įstaigos direktorės teigimu, taip. Tačiau patikrinimo metu nustatyta, jog ISGP gyventojams nebuvo sudaryti.
29. Ar sudarant, peržiūrint ir tikslinant ISGP yra užtikrinamas asmens dalyvavimas, atsižvelgiama į jo nuomonę?	29. <i>(Nevertinama, atsižvelgiant į 28 kl.).</i>
APGYVENDINIMO IR HIGIENOS SĄLYGOS	
30. Ar pagrindinis įėjimas bei patalpos yra prieinamos žmonėms su negalia: - ar yra nuovažos; - ar praėjimai bei durų staktos pakankamai platūs; - ar informaciniai užrašai pakankamai dideli; - kita.	30. Įstaigos pagrindinis įėjimas ir kitos patalpos yra neprieinamas žmonėms su negalia: nėra įrengtų nuovažų, keltuvo. Tik priestatas, kuriame gyvena vyrai, yra pritaikytas žmonėms su negalia. Pažymėtina, kad gyvenamosios patalpos yra išsidėsčiusios per tris aukštus, o kiekviename iš jų gyvena žmonių, turinčių įvairių judėjimo negalių.
31. Ar yra gyvenamųjų patalpų, įrengtų rūsiuose, pusrūsiuose?	31. Nėra. Rūsyje yra įrengtos bendrojo naudojimo patalpos: biblioteka, skalbykla, virtuvė.
32. Kur apgyvendinami gyventojai, turintys sunkią judėjimo negalią?	32. Gyventojai, turintys sunkią judėjimo negalią, apgyvendinami antrame ir trečiame įstaigos aukštuose. Pažymėtina, kad tokių asmenų savarankiškas judėjimas įstaigoje yra ribotas: dėl stačių laiptų sunkiai judantys žmonės kitą aukštą arba lauką gali pasiekti tik darbuotų padedami.
33. Kur apgyvendinami gyventojai, kuriems reikalinga nuolatinė slauga ir priežiūra?	33. Daugiausia jų apgyvendinta trečiame įstaigos aukšte.

<p>34. Kiek vietų yra įrengta gyvenamuosiuose kambariuose, koks kiekvieno iš šių kambarių plotas ir kiek ploto tenka vienam asmeniui?</p>	<p>34. Gyvenamieji kambariai yra dviviečiai (vidutinis plotas yra 12,5 m²) arba triviečiai (16 m²), o vidutinis plotas, tenkantis vienam asmeniui, – 6 m² ir 5m².</p>
<p>35. Ar visose gyvenamosiose patalpose pakanka natūralaus ir dirbtinio apšvietimo?</p>	<p>35. Taip.</p>
<p>36. Kaip vėdinamos gyvenamosios patalpos (natūralus, dirbtinis vėdinimas)?</p>	<p>36. Patalpos vėdinamos tik natūraliu būdu per langus. Patikrinimo metu visų langų stovis buvo tinkamas.</p>
<p>37. Ar gyvenamosios patalpos yra šildomos?</p>	<p>37. Taip.</p>
<p>38. Kas, kaip dažnai (kiek kartų per dieną, savaitę ir pan.) ir kaip gyvenamosios patalpos yra tvarkomos?</p>	<p>38. Patalpos drėgnuoju būdu valomos 2 kartus per dieną. Patikrinimo metu kambariuose buvo švaru ir tvarkinga.</p>
<p>39. Kokie baldai gyvenamojoje patalpoje yra skiriami kiekvienam gyventojui?</p>	<p>39. Kiekvienam gyventojui skiriami šie baldai: lova, kėdė, spintelė. Kambariuose taip pat yra bendra drabužių spinta ir stalas.</p>
<p>40. Kiek yra asmenų, kuriems reikalingos funkcinės lovos? Kiek turima tokių lovų?</p>	<p>40. Įstaiga turi 25 funkcinės lovas. Šiuo metu yra užimtos 22 lovos.</p>
<p>41. Ar judėjimo negalią turinčiam gyventojui užtikrinama, kad jo gyvenamajame kambaryje langų aukštis ir lovos vieta sudarytų galimybę stebėti aplinką pro langą, sėdint arba gulint?</p>	<p>41. Taip.</p>
<p>42. Koks minkštasis inventorių skiriamas kiekvienam gyventojui?</p>	<p>42. Kiekvienam gyventojui yra skiriami: čiužinys, 2 pagalvės, antklodė, lovos skalbiniai, rankšluostis.</p>
<p>43. Kas kiek laiko minkštasis inventorių yra skalbiamas (keičiamas), dezinfekuojamas, lyginamas?</p>	<p>43. Minkštasis inventorių yra keičiamas ne rečiau kaip 1 kartą per savaitę, o, esant poreikiui, ir dažniau. Čiužiniai dezinfekuojami kartą per pusmetį. Patikrinimo metu minkštasis inventorių buvo švarus ir tvarkingas.</p>
<p>44. Ar gyventojai gali pasirinkti, su kuo norėtų gyventi kambaryje?</p>	<p>44. Taip.</p>
<p>45. Ar gyventojas gali užsirakinti savo gyvenamajame kambaryje, jeigu, įvertinus jo savarankiškumą, tai nesudaro pavojaus jo arba kitų asmenų saugumui?</p>	<p>45. Taip.</p>

<p>46. Ar gyventojai, prašantys laikino privatumo (pabūti vieni), gali būti savanoriškai izoliuoti?</p> <p>ASMENS HIGIENA:</p> <p>47. Kiek įstaigoje yra praustuvių, unitazų ir dušinių? Ar jie yra prieinami visą parą?</p> <p>48. Ar vyrų ir moterų higienos patalpos yra įrengtos atskirai?</p> <p>49. Ar higienos patalpos yra pritaikytos asmenims su negalia? Kaip gyventojams, negalintiems savimi pasirūpinti, užtikrinamos galimybės pasinaudoti tualetu? Kaip dažnai šie asmenys yra apiprausiami, maudomi?</p> <p>50. Ar gyventojai gauna šių higienos priemonių: - rankšluosčių; - prausimosi priemonių; - dantų šepetukų; - šukas; - skutimosi reikmenų; - kitko.</p> <p>51. Kada paskutinį kartą buvo atlikta dezinfekcija, dezinsekcija ir deratizacija?</p>	<p>46. Taip, nors, direktorės teigimu, tokių prašymų nebuvo gauta.</p> <p>47. Praustuvė, unitazas ir dušinė yra įrengti kiekviename kambaryje. Antrame aukšte taip pat yra bendrojo naudojimo dušinė, kuri pritaikyta asmenims su negalia. Patikrinimo metu higienos patalpose buvo švarios, užtikrintas šalto ir šilto vandens tiekimas į praustuves ir dušines.</p> <p>48. <i>(Nevertinama, atsižvelgiant į 47 kl.)</i></p> <p>49. Kambariuose esančios higienos patalpos nėra pritaikytos asmenims su negalia. Gyventojai, judantys tik neįgaliojo vėžimėliu, taip pat negalintieji savimi pasirūpinti, kiekvieną kartą turi prašyti socialinių darbuotojų padėti pasinaudoti tualetu. Šie asmenys yra apiprausiami kasdien, o maudomi pagal grafiką atsižvelgiant į sezoniškumą: vasarą – 1 kartą per savaitę, o žiemą – 1 kartą per 10 dienų.</p> <p>50. Taip.</p> <p>51. Patalpų dezinfekcija yra atliekama reguliariai: 1 kartą per mėnesį, o dezinsekcija ir deratizacija – 1 kartą per 3 mėnesius.</p>
MAITINIMAS	
<p>52. Kiek kartų per dieną gyventojai yra maitinami?</p> <p>53. Kas gamina ir tiekia maistą?</p> <p>54. Ar, esant medicininėms indikacijoms, gyventojams yra užtikrinamas dietinis arba specialus maitinimas?</p>	<p>52. 4 kartus.</p> <p>53. Maisto produktus tiekia UAB „P“. Maistas gaminamas įstaigoje.</p> <p>54. Taip.</p>

<p>55. Ar užtikrinamas maitinimas pagal religinius ar kultūrinius įsitikinimus?</p> <p>56. Ar tikrinama pagaminto maisto kokybė?</p> <p>57. Kiek valgykloje yra vietų (t. y. kiek asmenų gali valgyti joje vienu metu) bei kiek gyventojų joje valgo kiekvieno maitinimo metu?</p> <p>58. Ar gyventojai naudojami visais stalo įrankiais?</p> <p>59. Kaip gyventojai yra supažindinami su valgiaraščiu? Ar ir kaip jie gali pateikti pageidavimus dėl maisto produktų ir (arba) patiekalų asortimento?</p> <p>60. Ar gyventojai gali bet kuriuo paros metu gerti geriamąjį vandenį?</p>	<p>55 Įstaigos direktorė nurodė, kad tokių prašymų nebuvo gauta, tačiau esant pageidavimui, maitinimas pagal religinius ar kultūrinius įsitikinimus būtų užtikrinamas.</p> <p>56. Taip.</p> <p>57. Gyventojai valgo savo kambariuose.</p> <p>58. Taip.</p> <p>59. Įstaigos direktorės teigimu, valgiaraštis yra iškabintas kiekviename aukšte. Patikrinimo metu gyventojai nurodė, kad jiems yra sudaryta galimybė pareikšti pageidavimus dėl maisto produktų ir (arba) patiekalų asortimento. Tai jie atlieka vidaus tvarkos taisyklėse nustatyta tvarka.</p> <p>60. Taip.</p>
<p>APRANGA</p>	
<p>61. Ar visi gyventojai turi sezoną atitinkančią aprangą ir avalynę, taip pat skirtą laisvalaikiui (arba yra visu tuo aprūpinami)?</p> <p>62. Kas kiek laiko yra skalbiama gyventojų apranga (apatiniai, viršutiniai drabužiai) ir kas tai atlieka?</p>	<p>61. Taip.</p> <p>62. Galintieji savimi pasirūpinti drabužius atiduoda skalbti pagal poreikį. Kiti asmenys aprūpinami sauskelnėmis; jų viršutiniai drabužiai skalbiami pagal poreikį, bet ne rečiau kaip kartą per savaitę. Gyventojų drabužiai yra skalbiami rūsyje įrengtoje skalbykloje, kurioje veikia 2 skalbimo ir 1 džiovimo mašinos.</p>
<p>SVEIKATOS PRIEŽIŪRA</p>	
<p>63. Kokios sveikatos priežiūros paslaugos yra prieinamos dienos metu, kokios – naktį?</p>	<p>63. Įstaigai išduota licencija teikti bendrosios praktikos slaugos ir kinezioterapijos paslaugas, tačiau pastarųjų ji neteikia, nes, anot direktorės, nėra poreikio. Visas asmens sveikatos priežiūros paslaugas gyventojai gauna gydymo įstaigose, prie kurių jie yra prisiregistravę. Esant poreikiui, tiek dienos, tiek nakties metu yra kviečiama greitoji medicinos pagalba.</p>

<p>64. Ar teikiamos šios reabilitacinės paslaugos:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kineziterapijos; - ergoterapijos; - relaksacijos; - kitos. <p>65. Kiek gyventojų tenka prižiūrėti vienam slaugos darbuotojui dienos metu? Kiek – naktį?</p> <p>66. Ar įstaigoje yra psichikos sveikatos slaugos darbuotojų?</p> <p>67. Ar gyventojai turi galimybę susitikti su psichologu, psichoterapeutu?</p> <p>68. Ar medicininės apžiūros metu, be gydytojo ir paciento, dalyvauja tretieji asmenys?</p> <p>69. Kaip gaunamas gyventojų sutikimas gydytis?</p> <p>70. Ar gyventojai įtraukiami į savo gydymo plano sudarymo procesą, reiškia pageidavimus jį pakeisti, yra informuojami apie vaistų ir (arba) jų kiekio pakeitimus?</p> <p>71. Ar gyventojui pageidaujant jam teikiama jo asmens sveikatos istorija, kiti medicinos dokumentai?</p>	<p>64. Ne, tačiau, esant poreikiui, jos yra perkamos.</p> <p>65. Dienomis budi 4 darbuotojai, o naktį – 2.</p> <p>66. Ne.</p> <p>67. Taip, savo asmens sveikatos priežiūros įstaigoje.</p> <p>68. Taip, jei reikalinga pagalba.</p> <p>69. <i>(Nevertinama, atsižvelgiant į 63 kl.)</i></p> <p>70. <i>(Nevertinama, atsižvelgiant į 63 kl.)</i></p> <p>71. <i>(Nevertinama, atsižvelgiant į 63 kl.)</i></p>
<p>BENDRAVIMAS, UŽIMTUMAS, DALYVAVIMAS POLITINIAME GYVENIME, TIKĖJIMO LAISVĖ, VERTĖJO IR KT. PASLAUGOS</p>	
<p>72. Ar gyventojai turi galimybę bendrauti su kitais asmenimis (artimaisiais, atstovais, globėjais)?</p> <p>73. Kokios lankymo valandos yra numatytos? Ar reikalaujama iš anksto užregistruoti apsilankymą pas gyventoją?</p> <p>74. Ar gyventojai turi galimybę naudotis telefonu, paštu, internetu bei kitomis ryšio priemonėmis? Ar gyventojai gali pirmiau</p>	<p>72. Taip.</p> <p>73. Lankymo laikas nenustatytas. Esant pageidavimui arba prireikus, leidžiama įstaigoje apsilankyti bet kuriuo paros metu, tačiau lankytojai dažniausiai atvyksta dieną nuo 7 iki 19 valandos. Išankstinio registravimosi nereikalaujama; įstaigos darbuotojai informaciją apie gyventojų lankytojus nurodo paciento (gyventojų) kortelėje, kurioje numatytas paragrafas „Artimųjų / draugų apsilankymai“.</p> <p>74. Taip.</p>

<p>nurodytomis priemonėmis naudotis privačiai (nestebimi personalo)?</p> <p>75. Ar gyventojams užtikrinama teisė siųsti bei gauti laiškus (neskaitytus darbuotojų ir necenzūruotus)?</p> <p>76. Ar gyventojams suteikiama galimybė pirkti ir gauti jiems reikalingiausias daiktus?</p> <p>77. Ar įstaigoje yra galimybė: - kasdien pasivaikščioti lauke (kasdien, nepriklausomai nuo sezono); - mankštintis; - skaityti naujausius laikraščius; - skaityti žurnalus ir knygas; - žiūrėti televizorių; - klausytis radijo; - naudotis kompiuteriu; - tęsti mokslus, plėsti žinias ir pan.; - užsiimti kita veikla, kuri atitiktų jų socialinę padėtį ir kultūros lygį, būtų skirta reabilitacijai bei padėtų rengtis grįžti į visuomenę.</p> <p>78. Ar gyventojams yra sudaryta galimybė įgyvendinti balsavimo teisę?</p> <p>79. Ar gyventojams yra sudaryta galimybė atlikti religines apeigas?</p> <p>80. Ar, prireikus, yra užtikrinamos vertėjo paslaugos?</p> <p>81. Ar gyventojui, kuris dėl sveikatos būklės neturi arba yra praradęs kalbos ar kitus bendravimo gebėjimus, yra taikomos alternatyvios komunikacijos priemonės?</p> <p>82. Ar gyventojų prašymu jam yra sudaromos galimybės gauti konsultacijas ir kitas paslaugas turtiniais, finansiniais, draudimo, testamentų sudarymo ir kitais klausimais?</p>	<p>75. Taip.</p> <p>76. Taip.</p> <p>77. Taip. Be to, įstaiga rengia įvairias šventes (pvz., kartu su Nemenčinės vaikų ir paauglių socialiniu centru 2014-08-15 organizavo Žolinių šventės minėjimą). Tačiau pažymėtina, kad patikrinimo metu neveikė nė vienas įstaigoje esantis televizorius. Gyventojai teigė, kad jau ilgą laiką negali naudotis televizoriais, kadangi įstaigos administracija neužtikrina, kad būtų įjungta ir tinkamai veiktų skaitmeninė televizija. Taip pat nustatyta, kad bendroje susirinkimų (užsiėmimų) patalpoje (kuri yra ir biblioteka) nėra literatūros lenkų kalba (tik lietuvių ir rusų kalbomis), nors, įstaigos direktorės teigimu, įstaigoje daugiausia gyvena rusų ir lenkų tautybės asmenų.</p> <p>78. Taip.</p> <p>79. Taip.</p> <p>80. Taip.</p> <p>81. Taip.</p> <p>82. Taip.</p>
PRIVATUS GYVENIMAS	
<p>83. Ar, gyventojams panorėjus, yra sudarytos galimybės susituokti?</p>	<p>83. Taip.</p>

<p>84. Ar yra sudarytos galimybės porai gyventi kartu?</p> <p>85. Ar yra atskiros patalpos (privati erdvė (kambarys)), kur galėtų vykti pasimatymai, taip pat gyventojai galėtų dviese nekliudomai bendrauti?</p> <p>86. Kokios kontracepcijos priemonės yra prieinamos gyventojams?</p> <p>87. Ar gyventojams yra suteikiama informacija apie seksualinę ir reprodukcinę sveikatą, šalutinį kontracepcijos priemonių poveikį?</p>	<p>84. Taip.</p> <p>85. Ne. Įstaigos direktorė nurodė, kad bendroje susirinkimų (užsiėmimų) patalpoje (kartu ir bibliotekoje), esančioje rūsyje, kurioje kasdien vyksta įvairūs užsiėmimai, vyksta ir pasimatymai, ji taip pat gali būti naudojama kaip privati erdvė, kurioje gyventojai galėtų nekliudomai pabūti dviese. Įstaigos direktorės teigimu, gyventojai dviese gali pabūti savo gyvenamuosiuose kambariuose. Patikrinimo metu pirmiau nurodytoje salėje vyko užsiėmimai, kuriuose dalyvavo 3 gyventojai.</p> <p>86. Neprieinamos.</p> <p>87. Nesuteikiama.</p>
<p>INFORMACIJOS PRIEINAMUMAS IR KREIPIMŪSI NAGRINĖJIMAS</p>	
<p>88. Kaip gyventojai yra informuojami apie savo teises, buvimo įstaigoje tvarką?</p> <p>89. Ar gyventojams yra sudarytos visos sąlygos pateikti kreipimuisi?</p> <p>90. Ar gyventojų kreipimaisi yra registruojami?</p> <p>91. Ar įstaigoje veikia globos namų taryba?</p>	<p>88. Žodžiu supažindinami su vidaus tvarkos taisyklėmis; apklausus gyventojus nustatyta, kad įstaigos administracija tai atlieka tinkamai.</p> <p>89. Taip.</p> <p>90. Taip.</p> <p>91. Taip.</p>
<p>KITŲ INSTITUCIJŲ ATLIKTI PATIKRINIMAI</p>	
<p>92. Ar įstaigoje 3 (trejų) metų laikotarpiu buvo atlikta žmogaus teisių padėties stebėseną?</p> <p>93. Kada atliktas paskutinis priešgaisrinės saugos patikrinimas? Ar nustatyta priešgaisrinės saugos pažeidimų? Jei taip, ar šie pažeidimai yra pašalinti?</p>	<p>92. Ne.</p> <p>93. 2014-06-19. Priešgaisrinės saugos pažeidimų nenustatyta. Kartu pažymėtina, kad Biuro atstovai patikrinimo metu pastebėjo, jog laiptai, vedantys iš trečio / antro aukštų į pirmą, yra tokie statūs, jog gyventojai, dėl savo amžiaus būdami atitinkamos sveikatos būklės ir (arba) neįgalūs, galimo gaisro atveju nespėtų laiku evakuotis.</p>

94. Kada visuomenės sveikatos centras atliko paskutinį patikrinimą? Ar buvo nustatyta sveikatos saugos pažeidimų? Ar jie yra pašalinti?	94. 2014-08-11. Išvados dar nepateiktos.
95. Kada maisto ir veterinarijos tarnyba atliko paskutinį patikrinimą? Ar buvo nustatyta pažeidimų? Ar jie yra pašalinti?	95. 2013 m. gruodžio mėn. Nustatyti pažeidimai pašalinti.
IŠVYKIMAS IŠ ĮSTAIGOS VISAM LAIKUI	
96. Kiek gyventojų per 2014 metus išvyko gyventi savarankiškai (arba prižiūrimi artimų giminaičių)?	96. Nė vienas.
97. Ar šiuo metu įstaiga yra gavusi gyventojų prašymų išleisti gyventi savarankiškai?	97. Nėra gavusi.
98. Ar, prieš išleidžiant asmenį gyventi savarankiškai, įsitikinama, kad asmuo bus prižiūrėtas ir juo bus tinkamai pasirūpinta?	98. Tokių atvejų nėra buvę, tačiau, įstaigos direktorės teigimu, esant tokiai situacijai, būtų dedamos visos pastangos, siekiant įsitikinti, kad asmuo, išleidžiamas gyventi savarankiškai, bus prižiūrėtas ir juo bus tinkamai pasirūpinta.

IV. IŠVADOS

4. Apibendrinant patikrinimo metu nustatytas aplinkybes, susijusias su gyventojų teisių padėtimi įstaigoje, bei atsižvelgiant į ataskaitos II ir III dalis, pažymėtini šie užfiksuoti trūkumai:

4.1. įstaigoje galimai neužtikrinamas personalo skaičius (visą parą), atitinkantis teisės aktų reikalavimus;

4.2. asmenų saugumas jų gyvenamuosiuose kambariuose užtikrinamas iš dalies, kadangi nereaguojama į pagalbos iškvietimo mygtuko signalą, o kai kuriuose gyventojų kambariuose šių mygtukų iš viso nėra įrengta;

4.3. pažeidžiamas gyventojų privatumas ir orumas: nakties (kartais ir dienos) metu gyvenamieji kambariai rakinami, taip pat darbuotojai, įeidami į kambarius, nesibeldžia;

4.4. nesudaryti gyventojų individualūs socialinės globos planai, taip pat asmenys nepakankamai skatinami būti savarankiškesni;

4.5. įstaigos pagrindinis įėjimas ir kitos patalpos, tarp jų ir higienos patalpos, yra neprieinami žmonėms su negalia, nesudarytos tinkamos sąlygos savarankiškai, atsižvelgiant į jų amžių bei sveikatos būklę, judėti;

4.6. įstaigoje nėra atskiros patalpos (privačios erdvės (kambario)), kur netrukdomai galėtų vykti pasimatymai, taip pat gyventojai galėtų nekliudomai pabūti dviese;

4.7. gyventojų kambariuose neveikia televizoriai;

4.8. laiptai, vedantys iš trečio / antro aukštų į pirmą, yra tokie statūs, jog gyventojai gaisro atveju galimai nespėtų laiku ir saugiai evakuotis.

V. REKOMENDACIJOS

5. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į patikrinimo metu nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 19 straipsnio 1 dalies 14 punktu, rekomenduoja viešosios įstaigos „Sevilis“ senelių namų direktorei Eugenijai Žvinienei imtis priemonių užtikrinti, kad:

5.1. personalo ir gyventojų santykiai būtų grindžiami abipusės pagarbos, tarpusavio supratimo ir susitarimo principais (atkreipiant dėmesį į gyventojų nusiskundimus dėl personalo galimai nepagarbaus elgesio);

5.2. visuomet būtų reaguojama į pagalbos iškvietimo mygtuko signalą, pagalbos iškvietimo mygtukai būtų įrengti visuose gyventojų kambariuose;

5.3. gyventojų rakinimo kambariuose praktikos būtų atsisakyta;

5.4. darbuotojai į gyventojų kambarius įeiti tik pasibeldę;

5.5. visiems gyventojams būtų sudaryti individualūs socialinės globos planai, juos sudarant būtų užtikrintas asmens dalyvavimas ir atsižvelgta į jo nuomonę;

5.6. gyventojai būtų skatinami būti kuo savarankiškesni, viską, kas įmanoma, atliktų patys, nebijotų tai daryti savarankiškai, taip pat būtų stiprinamas jų pasitikėjimas savimi;

5.7. įstaigos pagrindinis įėjimas ir kitos patalpos, tarp jų ir higienos patalpos, būtų prieinamos žmonėms su negalia: įrengtos nuovažos ir keltuvas (-ai), tokiems asmenims, atsižvelgiant į amžių bei sveikatos būklę, būtų sudarytos tinkamos sąlygos savarankiškai jomis naudotis ir judėti;

5.8. įstaigoje būtų įrengta atskira patalpa (privati erdvė (kambarys)), kur netrukdomai galėtų vykti pasimatymai, taip pat gyventojai galėtų nekliudomai pabūti dviese;

5.9. įstaigoje veiktų visi televizoriai ir gyventojai galėtų jais naudotis;

5.10. įstaigos bibliotekoje būtų literatūros lenkų kalba;

5.11. įstaigoje dirbančių asmenų darbo kokybei gerinti pagal galimybes būtų organizuojami mokymai šiomis aktualiomis mokymo programų temomis: žmogaus teisės; žmonių su specialiais poreikiais teisių ir pagrindinių laisvių apsauga; Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijos reikalavimų taikymas.

6. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į patikrinimo metu nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 19 straipsnio 1 dalies 6 punkto nuostatomis, prašo:

6.1. Socialinių paslaugų priežiūros departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus Aivydo Keršulio – įvertinti, ar įstaigoje (visą parą) užtikrinamas teisės aktų reikalavimus atitinkantis personalo (darbuotojų) skaičius;

6.2. Vilniaus apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos viršininko Rimanto Steponavičiaus – imtis priemonių užtikrinti, kad įstaigoje būtų atliktas priešgaisrinės saugos patikrinimas, įvertinant, ar laiptai, vedantys iš trečio / antro aukštų į pirmą, yra įrengti tinkamai ir gyventojai, gaisro atveju, spėtų laiku ir saugiai evakuotis.

Apie Seimo kontrolieriaus rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus pranešti iki 2014-10-24.

Seimo kontrolierius, Įstaigos vadovas

Augustinas Normantas